

Ellenőr

A második megálló után történt. Arra lett figyelmes, hogy két civil ruhás nő száll föl, aztán — mintegy titkos jelre — fűrgen elfoglalják hadállásaikat a kocsik két végében. És már harsant is a fűlszólítás:

— Kérem a jegyeket, bérleteket ellenőrzésre felmutatni!

Azonnal megnyomta a lezárást jelző gombot, de túl messze volt a megálló — elkapta.

— Bérlet, menetjegy?

— Egyik sincs.

— Akkor 250 forint helyszíni bírság. Kérem a személyné igazolványát!

Amíg az ellenőr fölírta az adatait, ő is előhúzott a zsebéből egy kis műanyag borítást, a papírlapok

sarkai már gyűrődtek és feketék voltak a használatból. Bár a busz erősen zötykölődött, s ez nehezítette az írást, az ellenőrhöz hasonlóan megtámaszkodott az egyik ülésnél, és írogatni kezdett. Amikor átadta a pénzt, együttalt számításai eredményét is közölte:

— Ha érdeklí, elmondom, hogy megrögzött bliccelő vagyok, és pontos nyilvántartásom van az eredményről. Idén ez volt a négyszázhatvanegyedik utazásom, azzal megtakarítottam 3 ezer 688 forintot. Most büntettek meg harmadszor, az összesen 750 forint. Marad tisztán: 2 ezer 938 forint nyereség. A viszontlátásra!

(nyilas)

Világbank-jelentés a szegényekről

A Világbank nemrégiben megjelent éves jelentése kétös stratégiát javasolt a világ legszegényebb nemzetei fejlődésének előmozdítására: a munkaintenzív fejlesztési politikát és a szegények szellemi, fizikai állapotát erősítő, oktatási és egészségügyi alapellátás fejlesztését. A század végéig így módon több mint 300 millióval csökkenhetne a szegények száma, akik az abszolút szegénységi szint alatt élnek.

A felmérésből kiderül, hogy a fejlődő országokban több mint 1 milliárd ember él évi 370 dollárnál alacsonyabb jövedelemből. Ezekben az államokban évente 30 millió gyermek hal meg 5 éves kora előtt olyan okokból, amelyek egy gazdag országban nem végzetesek. Száztízmillió iskolás korú gyermek nem részesül elemi oktatásban, és a sort még lehetne folytatni.

Jóllehet a Világbank szegényeknek nevezi ezt az állapotot, mégsem csupán az érzékenység vezérli döntéseiben, amikor ideit fejlesztési politikájának középpontjába a szegénység problémáját állítja.

A jelentés szerint önmagában sem a növekedés, sem a gazdasági erőforrások újraelosztását előirányzó politika nem emelheti fel a szegényeket. Ehelyett olyan munkaintenzív iparágak kiépítését kellene támogatni, amelyek a szegényeknek is megfelelő munkalehetőséget kínálnak. Egyidejűleg elő kell segíteni a megfelelő oktatást,

amely nélkül semmiféle felemelkedés nem képzelhető el.

A szegénységet sikerrel legyőző országok közül a jelentés Indonéziát és Malaysiát említi példaként, amelyek a nyolcvanas években stabilizálták gazdaságukat, és olyan szerkezetváltást hajtottak végre, amelynek eredményeként a tömeges szegénység talaját vesztette.

A jelentés szerint a szegény országokban napjainkban a költségvetési kiadások gyakran nem a megfelelő helyre kerülnek. A szociális juttatások például nemritkán éppen a szegényeket „kerülik el”. A kormányok túl sokat költenek a felsőoktatásra és a magas szintű egészségügyi ellátásra, miközben elhanyagolják az elemi oktatást és az egészségügyi alapellátást. Kiváltképpen így van ez Afrikában, ahol a költségvetés nem tart lépést a népesség növekedésével.

Az idei jelentés a kilencvenes évekre világmérleketben 3 százalékos gazdasági növekedési rátát jósol.

Véradás a Csillagban

Kinek életmentő, kinek lélekmentő...

Országos lapokban olvashattunk arról, hogy manapság egyre kevesebb egészséges ember vállalkozik véradásra. Egyes városokban komoly, életmentő műtétek előtt gondot okoz a szükséges vér és vérkészítmények előteremtése. A szegedi vértranszfúziós állomás vezetője, dr. Gál György professzor külön megkérte, írjam le: Csongrád megye egészségügyi intézményei nem küzdenek vérhiánnyal, itt az emberi jóakarat és a véradás szervezői gondoskodnak az operációkhoz elengedhetetlen mennyiségű és minőségű vérről. Nem a kényszerítő szükség tehát az oka, hogy három nappal ezelőtt számukra ismeretlen helyre — a Csillagbörtönbe — tették állomáshelyüket az egészségügyiek.

Vállalták a vérévételt, mert az elítélteknek csak állampolgári jogait függesztik föl bizonyos ideig, emberi jogukat nem. A segítő szándékot visszautasítani nem szabad.

Tűszúrás — őrséggel

A négyágú csillag egyik sugarában fehér és szürke ruhás emberek nyüzsgönek, látszólag összevisszaságban, ám mégis szigorú rendben. Az elítéltek egyik sora ott kigyózik dr. Horváth Mihály főorvos asztala előtt, előzetes vizsgálatra várva. Aki nek az alapos kivizsgálás után szabad az útja a szomszédos teremig, az ott várakozik.

— Dicséretesen, jól szervezeten halad itt minden, fegyelmezetten, futószalagszerűen — mondja a főorvos, miközben az előtte ülő donort faggatja előző betegségeiről.

A teremben, ahol kis tábori ágyakon fekszenek a véradók, tűszúrásra várva, régi ismerőse bukkanok, a

rendszeres véradók által jól ismert Augusz Jánosné, vezető asszisztense.

— Tapasztaltabb kollégáink jöttek ide vért venni. Számunkra is szokatlan feladat ez, hiszen eddig csak a börtön alkalmazottaitól vetünk vért.

— Úgy hallottam, a véradó állomás egyes dolgozói fenntartással fogadták a kínálkozó alkalmat...

— Úgy érzem, ez alapvetően lett volna, hiszen ez a véradás semmivel sem különbözik a többitől. Az elítéltek a szemünkben doborok, akik, meg kell mondanom, nyugodtak, készségesek, fegyelmezettek. Az örök pedig — látja — vigyáznak ránk is...

Az erkölcsi bizonyítvány nem feltétel

Kár titkolni: világszerte pánikszérű az AIDS-től való félelem. Helyénvaló tehát a kérdés: ilyen speciális, zárt férfiközösségben élő, nem éppen feddhetetlen előéletű emberek nem hordják-e halmozottan magukban a fertőzés veszélyét? A két-szere dr. Laluska Borbála intézeti vezető orvos adja meg a feleletet.

— Az AIDS-veszély természetesen fölmerül minden elítélt börtönbe kerülésének pillanatában. Első dolgunk, hogy vért veszünk tőlük, és megvizsgáljuk a köjál víruslaboratóriumában.

— A véradásra jelentkezők tehát másodszor esnek át AIDS-teszten...

— ... ezért dupla biz-

tonsággal adnak vért. Sőt: ha valaki évente háromszor ad vért, háromszor vesz részt AIDS-vizsgálaton.

— Mi önnek a véleménye: indokolt lenne-e annak a betegnek az ellenőrzése, netán tiltakozása, akinek az életét történetesen egy elítélt vérével sikerült megmenteni?

— Ezek az emberek, mielőtt rabruhát hordtak, kinn éltek közöttünk, és számszerűen véradók voltak. S ha szabadulnak, akkor is jelentkezhetnek véradásra, senki nem kér erkölcsi bizonyítványt tőlük.

— Évek óta megszüntették a véradó és a beteg közötti közszólamrendszert — egészíti ki a doktornőt a

véradó állomás asszisztense —, éppen a titkosság érdekében. Az adatokat személyi számon alapján számítógépen tartjuk nyilván, így

egyedül az számít, hogy az egészségügyi követelményeknek — de azoknak szigorúan — megfelelően a levett vér.

„Az élet a fontos”

A börtönt nem a véradó állomás kereste föl a kérés-sel, ellenkezőleg.

— Volt egy parancsnoki kihallgatás, ahol többször, többen fölvetették, hogy szeretnénk vért adni a betegeknek — mondja Lakatos János, akit tíz évre ítélték emberölési kísérletért. Készséggel vállalta, hogy megjelenjen neve az újságban.

— Mielőtt, hogy úgy mondjam, hirtelen voltam a feleségemmel, háromszor is részt vettem véradáson. És ha szabadulok, akkor is elmegyek.

— Mit gondol, nem óz-kodna elfogadni a maga segítségét a vérre szoruló beteg?

— Azt hiszem, vannak előítéletek... De akinek igazán szüksége van vérre, nem gondolja át, hogy esetleg egy elítéltől származik. Az élet a fontos.

Nagy Sándort úgymond családi problémák kergették a bűnbe.

— Most adok vért először életemben, önszántamból.

— Mi készítette arra, hogy jelentkezzen?

— Láttam a tévében, hogy Amerikában (sic!) mennyi a sovány gyerek... meg tudom, hogy a beteg embereknek jól fog esni, ha segítetek... Nekem is jólesne...

— Odanézett, amikor a

karjába szúrták a tűt? Nem fél a vér látványától?

— Persze, hogy néztem... ha akkor nem jédtem meg, most mitől félnék? Amikor az történt az ásóval, el se mozdultam onnan, szoltam a bátyámnak, hívja a mentőket... Tudja, ha újból jönnek a véradóból, én újból jelentkezem, hátha éppen az én segítségemmel mentenek meg valakit.

Nagy András 29 éves, ártatlan tekintetű, szép szál legény. Hetvennyolcban már egyszer adott is vért, Miskolcon. Hat évre rá 16 esztendőre ítélték, mert a po-fonja valakinek az életébe került...

— Amikor megtudtam, le-hetőség van a véradásra, rögtön jelentkeztem. Szerintem senki nem azért jött, mert kikerülhet így a zárkából. Engem a segítőszándék vezetett. Amikor bal-esetemet volt évekkel ezelőtt, nekem is adtak vért. Ha viszonzom, csak természetes...

Az elítéltek, akik túl vannak a véradáson, fegyelmezetten, némán, rezzenéstelen arccal vonulnak arra, amerre az örök irányítják őket. A becsomagolt donoroszon-na itt eltér a polgári életben szokásostól: sör helyett üdítő, alma, csokoládé jár nekik.

Segítőkészek, makkegészségesek

Korábban belső szabályzat tiltotta, hogy az elítéltek vért adjanak. Most, hogy a nevelők kihirdették, önkéntesen bárki jelentkezhet véradásra, minden ötödik ember úgy érezte, ott a helye. Az előzetes — magaviselet, szorgalmat, személyi higiénét is figyelembe vevő — szűrést általános orvosi vizsgálat követte, s akik ezen a rostán áttek, kerültek Horváth főorvos színe elé. Az alapos, körültekintő vizsgálatok után 200 jó magaviseletű, szorgalma-

san dolgozó elítélt találta-tott makkegészségesnek, véradásra alkalmasnak. A magyar börtönökben végzett szűrővizsgálatok alkalmával egyébként nem találtak AIDS-szel fertőzötteket, így a szegedi Csillagban sem. A fertőző májgyulladásra vonatkozó tesztek eredménye is megnyugtató volt. Az erkölcsösség és erkölcs-telenség viszont nem fertőzés útján terjed... A véradás viszont kinek életmentő, kinek meg lélekmentő lehet...

Chikán Ágnes

Polgármesterképzés felsőfokon

Az önkormányzatok első emberei az ország számos pontján úgy láttak munkához, hogy nem rendelkeztek a szükséges közigazgatási ismeretekkel, ezért — érthetően — az ilyen szakemberekből ma óriási hiány van. Mikorra várható a helyzet javulása? — erről kérdeztük dr. Baka András, az Államigazgatási Főiskola főigazgatóját.

A magyar közigazgatás rendszere átalakult, a tanácsok megszűnésével és az önkormányzatok megalakulásával új helyzet állt elő — mondja a főigazgató. A korábbival ellentétben ma a „gazda” szerep került előtérbe. Ez pedig új kihívásokat jelent az ott dolgozók számára. Persze nemcsak erről van szó: a kormányzati rendszer változása, a bővülő nemzetközi kapcsolatok, és a magánvállalkozások terjedése mind-mind merőben új feladat. Azt mondhatom, mi idejekorán „léptünk”: a közigazgatási szakemberképzés egyetemi modelljeit már kidolgoztuk.

— Miért érzik szükségét ennek, s hol tart ma ez az ügy?

— Az elmúlt évtizedekben a közigazgatás meglehetősen lejáratos szakma volt Magyarországon, ez pedig ellentétben áll a fejlett világ gyakorlatával. Elég a francia példát említeni, ahol egyetemi végzettség birtoká-

ban iratkoznak be a hallgatók ezen ismeretek elsajátítására. Tudomásul kell venni itthon is: a közigazgatás külön szakma, amely speciális felkészülést követel. Nagyon fontosak a jogi ismeretek, de ezenkívül széles körű gazdasági és pénzügyi, valamint magas szintű számítástechnikai szaktudásra is szükség van. Sőt, ma már a nemzetközi ismeretek is megkivánthatnak. A képzésnek is meg kell felelnie az új követelményeknek, ezért tartjuk szükségesnek az oktatás egyetemi szintre emelését. A részletesen kidolgozott modell már elkészült, a képzés 1991 szeptemberében indítható, ám ehhez a Parlament jóváhagyása szükséges.

— A főiskolával szemben támasztott igények azonban nemcsak minőségi, hanem mennyiségi is. Van-e információjuk arról, hogy az önkormányzatokban most pozícióba került emberek közül mennyit kell továbbképezniük?

— Pontos számot nem tudok még mondani. Annyi bizonyos, hogy csak a vezetőképzés 4-5 ezer embert érinthet. Az már nyilvánvaló, hogy óriási szakemberhiánnyal küzd a magyar közigazgatás.

— Kiket várnak a főiskolára?

— A jó képességű érettségizett fiatalokat — a nappali tagozatra. Rajtuk kívül a közigazgatásban már dolgozó szakembereket várjuk továbbképzésre, illetve adott esetben az állásban levő vezetőket különböző szakosítókra.

— A háromezernél több önkormányzat tisztviselőit — s itt elsősorban a jegyzőkről és a polgármesterekről van szó — minél hamarabb fel kellene készíteni feladataikra. Nem kell-e attól tartani, hogy az idő sürgetése és a nagy létszám miatt a képzés a régi „gyoraltalpaló” tanfolyamok szintjára süllyed?

— Semmiképpen. Bár-mennyire sürgető ezeket az igényeket kielégíteni, ennek nem szabad a képzési színvonal csökkenésével járnia.

— Eddig csak a tárgyi feltételekről esett szó, de legalább ilyen fontos van-e az

új feladatokhoz alkalmas oktatói gárda?

— Nálunk valamivel magasabbak a fizetések, mint a felsőoktatásban általában. Tehát az itteni jobb feltételek és a relatíve magasabb bérek a tanárokat is versenyre készítik. Hangsúlyozom: oktatóink többsége megfelelő felkészültségű, ám a mércét nekik is magasabbra kell állítanunk.

— Lehetséges, hogy az új feladatokhoz új emberek kellenek? Nem következik ebből egyfajta tisztogatás az oktatói gárdában?

— Ezt mindenképpen szeretném elkerülni. Már csak azért is, mert a hangsúly a szakmai tudáson van. Az oktatók ugyan tanítják, hogyan kell érteni a politikát és az állam mechanizmusait, de itt nem politizálunk. Ez oktatási intézmény. Ezért nem kívánom vizsgálni az oktatók politikai előéletét és hovatartozását. Számomra az a fontos: megfelelő szakmai felkészültséggel rendelkezzenek. Tehát politikai értelemben vett tisztogatástól nem kell tartani. Úgyis a hallgató választ: annak az előadásait hallgatja, akinél többet tanulhat.

Gy. K.

Pályáznak a rendőrkapitányok

A rendőr-főkapitányi és a rendőrkapitányi, továbbá — megüresedés esetén — a belügyminiszter által kijelölt további szolgálati beosztást nyílvános pályázat alapján kell betölteni. A Magyar Közlöny legújabb számában megjelent törvény értelmében a pályázatok elbírálásánál biztosítani kell az érintett önkormányzat részvételét. A kinevezések öt évre szólnak.

A törvény szerint a rendőr-főkapitányok kinevezése előtt ki kell kérni a megyei, a megyei jogú városi, illetőleg a fővárosi közgyűlés véleményét. A rendőrkapitányok kinevezéséhez a települési önkormányzatok egyetértése szükséges. E jogot a képviselő-testület gyakorolja. Ha a rendőrkapitányok működési területe több település közigazgatá-

si területére is kiterjed, a kinevezéssel az érintett településeken működő polgármesterek többségének kell egyetértenie.

Az önkormányzatok véleményét, illetve egyetértését a kinevezési jogkör gyakorlója kéri meg. Az állásfoglalást a megyei közgyűlés elnöke, a főpolgármester, illetőleg a polgármester közli a megkeresés kézhezvételétől számított 30 napon belül. A határidő elmulasztását az önkormányzat egyetértésének kell tekinteni.

A törvény arról is rendelkezik, hogy a jelenlegi rendőr-főkapitányok, illetve rendőrkapitányok áthelyezhetők felkészültségüknek megfelelő alacsonyabb beosztásba, amennyiben a pályázat eredményeként nem őket nevezik ki. (MTI)

A személyszállításról

Két minisztérium — a belügy és a környezetvédelmi — osztozik a személy- és hulladékszállítás és -tárolás szabályozásán, ellenőrzésén, irányításán, de a fenntartás, a szervezés, a finanszírozás a

helyi önkormányzatok dolga lesz — hangzott el a száznál több kommunális, köztisztasági, városgazdálkodási vállalatot, intézményt tömörítő, fél éve alakult Köztisztasági Egyesülés igazgatótanács-ülésén.